

Iz pedagoške teorije i prakse

UDK: 37.013.2:37.048

005.935.2

Stručni rad

**Jasna Horvat Vlahović, Mirjana Laginja, Lada Purgar,
Natalija Šnidarić, Ksenija Vatavuk Margetić
Statistička obrada podataka: Lea Šipka**

Savjetodavni rad stručnog suradnika pedagoga s nastavnicima (Prikaz rezultata pedagoškog istraživanja)

Sažetak

Suvremena pedagoška djelatnost pred stručne suradnike pedagoge postavlja nove izazove, posebno u okviru savjetodavnog rada s nastavnicima. Zadaća je stručnog suradnika pedagoga biti podrška svima u odgojno-obrazovnom procesu: učenicima, roditeljima i nastavnicima. Govoreći o savjetodavnom radu s nastavnicima i podršci, važno je odgovoriti na nekoliko ključnih pitanja: koliko vremena stručni suradnici pedagozi provode u neposrednom radu s nastavnicima, koji oblik podrške nastavnici očekuju od stručnog suradnika pedagoga i koliko su stručni suradnici pedagozi uspješni u savjetodavnom radu s nastavnicima? Također, za kvalitetan savjetodavni rad stručnog suradnika pedagoga potrebne su specifične kompetencije, odnosno važna je osposobljenost za provedbu savjetodavnog rada, ciljana priprema te evidencija u svrhu praćenja uspješnosti i postizanja rezultata u radu s nastavnicima.

U ovome su radu prikazani rezultati ispitivanja stavova stručnih suradnika pedagoga o savjetodavnom radu s nastavnicima, odnosno iskustvu, zadovoljstvu i potrebama za podrškom u provođenju i unapređivanju savjetodavnog rada.

Ključne riječi: stručni suradnik pedagog, savjetodavni rad, podrška, nastavnici, kompetencije

1. Uvod

Suvremeni izazovi društva i potrebe novih generacija učenika, uz pandemiju koronavirusa, postavljaju nove zahtjeve pred odgojno-obrazovne ustanove. Uz nužnost promjene modela rada, prelazak na online nastavu i nove dinamike u procesima učenja i poučavanja, sveprisutne su posljedice koje spomenute aktualne krize imaju na različite aspekte života djece, mladih i svih školskih djelatnika. Svima je potrebna podrška.

Suvremeni fenomeni (informacijsko-komunikacijska tehnologija u poučavanju i učenju, reforma obrazovnog sustava, antivrijednosti globalizacijskih procesa, mentalno zdravlje, upravljanje krizama) redefiniiraju savjetodavni rad u školama.

Za učinkovito provođenje zadaća koje pred školu postavlja dinamično okruženje, osnovni je preduvjet jačanje kompetencija svih zaposlenih, posebno nastavnika. Važno je imati stručne službe koje imaju kapacitete za podršku nastavnicima kako bi oni što bolje odgovorili na potrebe svih sudionika odgojno-obrazovnih procesa.

U mnogim školskim sustavima organizirane su posebne (stručne) službe koje promiču razvoj, istraživanje, inovacije, savjetovanje, informiranje, vrednovanje i nadzor. Zbog specifičnog znanja i obuke naglašava se bitna uloga stručnjaka u takvim službama, često nazivana školski savjetnici, koja ima ulogu izgradnje pozitivne školske kulture (vrednota, rituala i tradicija) u pedagoškom razvoju škole (Pažin-Ilakovac, 2015. prema Fullan, 2000, Peterson i Deal, 1998, Prosser, 1999, prema Hernández i Seem, 2004). Njihov se rad obično naziva savjetodav-

nim i integralni je dio ukupne odgojno-obrazovne djelatnosti, a obuhvaća cjeloviti razvoj učenika te vrijednosnu orijentaciju i interese (Silov, 2000).

Najšire profilirani i najzastupljeniji stručni suradnik u našim je školama stručni suradnik pedagog. Uz doprinos znanstvenom utemeljenju pedagoškog rada njegova je zadaća biti podrška svima – učenicima, nastavnicima i roditeljima. Savjetodavnim radom stručni suradnik pedagog posredno oblikuje školsku svakodnevnicu.

Djelotvornost savjetodavnog rada temelji se na kvalitetnom interpersonalnom odnosu i komunikaciji.

Doprinos stručnog suradnika pedagoga razvoju ljudskih potencijala u obrazovanju neposrednim radom s nastavnicima poseban je izazov. Pitanja koliko vremena stručni suradnici pedagozi provode u radu s nastavnicima, koji oblik podrške nastavnici očekuju od pedagoga, kakvu podršku pružaju stručni suradnici pedagozi, koliko su stručni suradnici osposobljeni za savjetodavni rad, koliko su uspješni u savjetodavnom radu s nastavnicima, kako mogu unaprijediti svoje kompetencije za savjetodavni rad i podršku nastavnicima, potaknula su provođenje pedagoškog istraživanja čiji prikaz slijedi.

2. Suradnja i savjetodavni rad stručnog suradnika pedagoga s nastavnicima

Jedno je od područja neposrednog rada stručnog suradnika pedagoga u školi rad i suradnja s nastavnicima. Suradnja s nastavnicima ovisi o potrebama nastavnika, o kompetencijama pedagoga za specifično područje suradnje, ali i cjelokupnom okruženju na koje utječe veličina i

vrsta škole te potrebe učenika i njihovih roditelja. Sukladno predviđenim zadaćama stručnog suradnika pedagoga, suradnja s nastavnicima predviđa i provođenje savjetodavnog rada. Prema Juriću (2004, str. 133) do suradnje pedagoga s nastavnikom dolazi ako je za rješavanje određenog problema u radu nastavnika potrebna i pomoć pedagoga. Drugim riječima, nastavnik se može obratiti pedagogu za pedagošku pomoć ili pedagog može otvoriti prostor za pružanje podrške ako tijekom suradnje uoči potrebu za istim. Izazovi odgojno-obrazovnog rada u suvremenoj školi, posebno u posljednje dvije godine koje su obilježene ekstremnim uvjetima rada, uzrokovane neprilikama pandemije COVID-19 kao i potresa u pojedinim područjima Republike Hrvatske, istaknuli su važnost i nužnost suradnje pedagoga s nastavnicima u okviru intenzivnije podrške i provedbe savjetodavnog rada u svim segmentima odgojno-obrazovnog procesa. Nove okolnosti u odgojno-obrazovnom procesu uvjet su za prilagodbu i novi pristup suradnji i podršci pedagoga nastavnicima, posebno kada se govori o savjetodavnom radu. U literaturi se savjetodavni rad pedagoga postavlja iznad samog pedagoškog savjetovanja. Tako Resman i Staničić (2020, str. 47) savjetodavni rad koji uključuje konzultiranje i koordiniranje, odnosno integriranu savjetodavnu službu pedagoga vide kao nezamjenjiv.

Stručni suradnik pedagog svoj rad temelji na određenim teorijskim polazištima kao i zakonskoj regulativi te etici rada pedagoga. Određena teorijska polazišta Resman i Staničić (2020, str. 45) vide kao "opći pogled na razvojno-savjetodavni rad s učenicima, nastavnicima, školskim menadžmentom i roditeljima." Isti au-

tori navode da je za savjetodavni rad važno pitanje međuljudskih odnosa. I Mušanović (2002) savjetodavnu ulogu vidi kao jednu od osnovnih funkcija razvojne djelatnosti pedagoga. Savjetodavni rad dio je pedagoškog vođenja, odnosno postupak kojim se pomaže drugima da prepoznaju situaciju, odrede problem i pronađu rješenje ili pronađu načine nošenja s nastalom situacijom (Šnidarić, 2009, str. 196). Prema Resmanu (2004, str. 297.) pedagog se u svakodnevnom radu koristi savjetodavnim radom na svim razinama, što uključuje i nastavnike.

3. Kompetencije stručnog suradnika pedagoga za savjetodavni rad s nastavnicima

Stručni suradnik pedagog u svakodnevnom se poslovanju suočava s mnogim izazovima, iz čega proizlazi specifična uloga pedagoga u školi. Prema Resmanu i Staničiću (2020, str. 218) aktualno određenje uloge pedagoga vidi ga kao stručnjaka za unapređivanje kvalitete i razvoj škole. U skladu s tim, za ostvarivanje predviđene uloge pedagogu su potrebne i specifične kompetencije, koje su ujedno i preduvjet za kvalitetnu komunikaciju, motivaciju i timski rad, postizanje kurikularnih ciljeva/ishoda, donošenje odluka, procese (samo)vrednovanja odgojno-obrazovnog rada, ali i savjetodavni rad (Fajdetić i Šnidarić, 2014., str. 249). U istraživanju o kompetencijama pedagoga provedenom 2010. godine upravo je savjetodavni rad procjenjivan kao vrlo jaka kompetencija potrebna u svakodnevnom radu (isto). U istom istraživanju specifična kompetencija za savjetodavni rad proizlazi iz akcijske kompetencije (isto, str.

251), a podjela proizlazi iz Staničićeva kompetencijskog modela stručnih suradnika pedagoga (2001). Prema istom autoru kompetencijski profil "idealnog" pedagoga za ostvarenje svoje uloge mora posjedovati pet ključnih kompetencija s pripadajućim odrednicama, a to su: osobne, razvojne, stručne, međuljudske i akcijske. Na temelju istraživanja školski pedagog trebao bi biti osoba koja je komunikativna, dosljedna u svom radu, pristupačna, posjeduje znanja o uvođenju inovacija, poznaje informatičku tehnologiju, poznaje nastavni plan i program te didaktička načela i didaktičko-metodičke odluke, kao i zakonitosti međuljudskih odnosa, te je otvorena prema nastavnicima i suradnicima (Ledić, J., Staničić, S., Turk, M. 2013, str.41).

4. Polazišta i metodologija istraživanja

S obzirom na to da su sve veće potrebe nastavnika za savjetodavnim radom, koji je ujedno i dio predviđenih zadaća stručnog suradnika pedagoga u školi, postavljaju se pitanja o kvaliteti njegove provedbe te mogućnostima praćenja uspješnosti, kao i kompetencijama pedagoga za savjetodavni rad. U trenutku zatvaranja odgojno-obrazovnih ustanova i kvartalne provedbe cjelokupnog odgojno-obrazovnog rada na daljinu i poslovi stručnih suradnika pedagoga u školama promijenjeni su. Ispitujući potrebe nastavnika i učenika, pokazalo se da je podrška nastavnicima u nastavi na daljinu jedan od ključnih čimbenika u radu i suradnji pedagoga s nastavnicima.

4.1. Predmet i cilj istraživanja

Predmet je ovog **istraživanja** provedba savjetodavnog rada stručnog suradnika pedagoga s nastavnicima, najčešća područja povezana sa savjetodavnim radom, savjetodavni rad uživo i/ili online te način pripreme, evidencije i praćenja uspješnosti rezultata savjetodavnog rada.

S obzirom na to da je savjetodavni rad visoko zastupljeno područje rada pedagoga s nastavnicima, **cilj je istraživanja**:

1. ispitati stavove stručnih suradnika pedagoga o savjetodavnom radu, iskustvu, zadovoljstvu i potrebama za podrškom u provođenju i unaprjeđenju savjetodavnog rada s nastavnicima

2. prikupiti prijedloge za postizanje kvalitete savjetodavnog rada stručnih suradnika pedagoga s nastavnicima u srednjim školama.

4.2. Hipoteze

U istraživanju su postavljene tri hipoteze s obzirom na stečene kompetencije tijekom diplomskog studija, dodatnu edukaciju te stav prema važnosti savjetodavnog rada, a u odnosu na nezavisne varijable: radno iskustvo, napredovanje u zvanju te veličina škole izražena brojem učenika i nastavnika.

Prvom postavljenom hipotezom pretpostavlja se da nema razlike u procjeni stečenih kompetencija pedagoga tijekom diplomskog studija za pripremu/planiranje, provedbu i praćenje savjetodavnog rada s nastavnicima s obzirom na radno iskustvo, napredovanje u zvanju i veličinu škole.

Drugom se hipotezom pretpostavlja da

nema razlike u stavu prema dodatnoj edukaciji za provedbu savjetodavnog rada s nastavnicima, a s obzirom na radno iskustvo napredovanje u zvanju i veličinu škole.

Trećom postavljenom hipotezom ispitivana je pretpostavka da nema razlike u stavu prema važnosti savjetodavnog rada pedagoga s nastavnicima s obzirom na radno iskustvo, napredovanje u zvanju i veličinu škole.

4.3. Instrument i obrada podataka

Prikupljanje podataka za empirijski dio istraživanja provedeno je metodološkim postupkom anketiranja ispitanika na daljinu/online. U istraživanju je primijenjen internetski upitnik kreiran u MS Formsu koji se sastoji od dva dijela. U prvom dijelu upitnika, s ukupno 11 pitanja, na Likertovoj skali s ponuđenim vrijednostima od 1 do 5 ispitivana je procjena osposobljenosti i kompetencija stručnih suradnika pedagoga za savjetodavni rad, način pripreme i provedbe te evidencija i praćenje uspješnosti i rezultata savjetodavnog rada s nastavnicima. U drugom dijelu upitnika, s ukupno 5 postavljenih pitanja otvorenog tipa, ispitivane su teškoće na koje pedagozi nailaze u savjetodavnom radu, koliki udio radnog vremena zauzima savjetodavni rad s nastavnicima, koje su jake strane pedagoga za provedbu savjetodavnog rada te od koga sve očekuju podršku u radu. U računalnoj obradi podataka primijenjen je statistički softverski paket SPSS. Obrada podataka temelji se na analizi skala procjene. Izračunan je deskriptivni pokazatelj podataka frekvencija odgovora

za svako pojedino pitanje te je utvrđena statistički značajna razlika u odnosu na postavljene hipoteze.

4.4. Uzorak ispitanika

Istraživanje je provedeno u travnju 2021. godine na uzorku od 107 ispitanika stručnih suradnika pedagoga u srednjim školama iz 9 županija Republike Hrvatske: Grada Zagreba, Bjelovarsko-bilogorske županije, Karlovačke, Koprivničko-križevačke županije,

Spol	Ž	89,72
	M	10,28%
Vrsta škole	Strukovne	55,14
	Mješovite	27,10%
	Gimnazije	17,76%
Godine staža	od 6 do 15	32,71%
	od 16 do 30	30,84%
	više od 30	20,56%
	Od 0 do 5	15,89%
Udio stručnih suradnika po županijskim i međuzupanijskim stručnim vijećima	Grad Zagreb	36,45%
	Međimurska, Varaždinska, Krapinsko-zagorska županija	21,5%
	Sisačko-moslavačka, Karlovačka županija	17,76%
	Koprivničko-križevačka, Bjelovarsko-bilogorska županija	14,02%
	Zagrebačka županija	12,15%
Napredovanje u zvanje	ostali	71%
	mentori i savjetnici u zvanju	28,97%

Tablica 1. Struktura ispitanika

Krapinsko-zagorske, Međimurske županije, Sisačko-moslavačke, Varaždinske i Zagrebačke županije. U Tablici 1. prikazana je struktura ispitanika.

5. Rezultati istraživanja

5.1. Rezultati ispitivanja kompetencija pedagoga za savjetodavni rad s nastavnicima

Ispitujući kompetencije stručnih suradnika pedagoga za savjetodavni rad, dobiveni su slje-

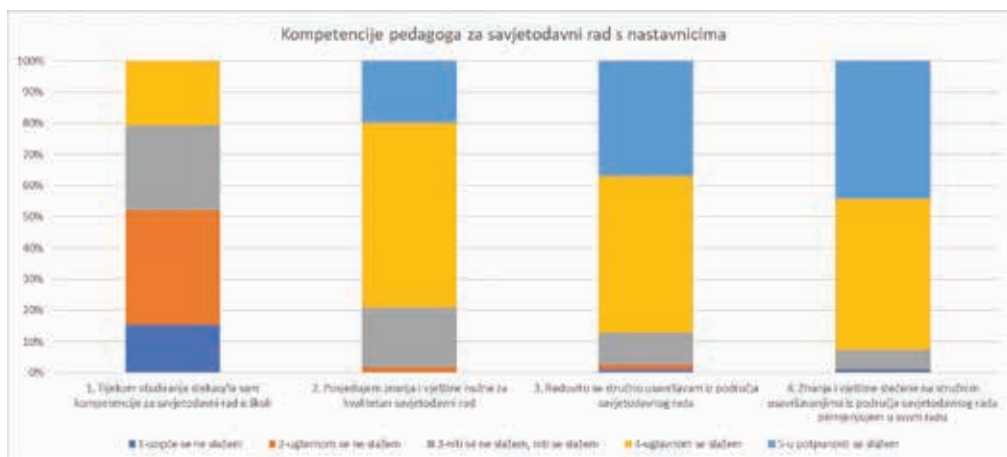
deći rezultati. Svega 20,7 % ispitanika uglavnom se slaže s tvrdnjom da su tijekom studiranja stekli kompetencije za savjetodavni rad s nastavnicima. Prevladava broj onih koji se uglavnom ili uopće ne slažu (52,2 %) s ovom tvrdnjom. Možemo zaključiti da polovica ispitanika smatra da tijekom studiranja nisu dovoljno pripremljeni za vođenje savjetodavnog rada.

Većina ispitanika, njih 79,3 %, uglavnom se ili u potpunosti slaže da posjeduju znanja i vještine nužne za kvalitetan savjetodavni rad. Zbog procjene ispitanika o nedovoljnoj pripremi za savjetodavni rad tijekom studiranja izražavaju kako su se nakon završetka studija nastavili stručno usavršavati u ovom području. U rezultatima to potkrepljuje podatak o 87,4 % ispitanika koji se redovito stručno usavršavaju, a njih 92,7 % stečena znanja i vještine primjenjuje u radu. Navedeni rezultati prikazani su u grafikonu 1.

Testiranjem hipoteze o stečenim kompetencijama za savjetodavni rad stručnog suradnika pedagoga, utvrđena je statistički značajna razlika u odnosu na dvije nezavisne varijable: radno iskustvo i napredovanje u zvanju. Pedagozi koji imaju više od 30 godina radnog iskustva, kao i oni koji su napredovali u zvanju, različito procjenjuju stečene kompetencije tijekom studiranja u odnosu na druge ispitanike.

5.2. Stavovi prema savjetodavnom radu kao području rada pedagoga

Rezultati ispitivanja stavova prema savjetodavnom radu pokazali su da svi ispitanici prepoznaju važnost savjetodavnog rada s nastavnicima. Gotovo svi ispitanici, njih 99,1 % potvrđuju da je takav rad s nastavnicima svakodnevno zastupljen u radu stručnih suradnika.

Grafikon 1. Kompetencije stručnih suradnika pedagoga za savjetodavni rad s nastavnicima

Također, ističu da je to etički najosjetljivije područje rada stručnog suradnika pedagoga. S ovom tvrdnjom u potpunosti se i uglavnom slaže 87,4 % ispitanika, a njih 10,8 % nema stav o tome. Na grafikonu 2. prikazani su navedeni rezultati.

tanika koji ne izražavaju stav s onima koji izražavaju neslaganje, čini ukupno 20 % ispitanika koji se ne pripremaju posebno za savjetodavni rad s nastavnicima. Taj podatak ukazuje na potrebu osvještavanja važnosti kvalitetnog pripremanja za uspješan savjetodavni rad pedagoga.

Grafikon 2. Stav prema savjetodavnom radu

Testiranjem hipoteze o stavu utvrđena je statistički značajna razlika u odnosu na nezavisnu varijablu radno iskustvo. Stručni suradnici pedagozi koji imaju više od 30 godina radnog iskustva imaju različit stav prema savjetodavnom radu u odnosu na pedagoge sa 6 do 15 godina radnog iskustva.

5.3. Načini provođenja savjetodavnog rada s nastavnicima

Rezultati ispitivanja načina provođenja savjetodavnog rada stručnih suradnika pedagoga s nastavnicima pokazuju da 80 % ispitanika planira i priprema se za savjetodavni rad. Udio ispi-

Bilješke o savjetodavnom radu s nastavnicima redovito vodi 71 % ispitanika. Savjetodavni rad najčešće se realizira individualno, što navodi 82 % ispitanika. Gotovo trećina ispitanika ne prakticira grupna savjetovanja. U radu s nastavnicima pripravnicima, strukovnim nastavnicima bez pedagoških kompetencija, kao i radu sa stručnim vijećima, grupno savjetovanje poželjan je, učinkovit i ekonomičan oblik rada koji se ne smije zanemariti, posebno u većim nastavničkim kolektivima.

U samoprocjeni kvalitete savjetodavnog rada većina ispitanika, njih 90 %, navodi da je razgovor koji vode tijekom savjetovanja strukturirani razgovor.

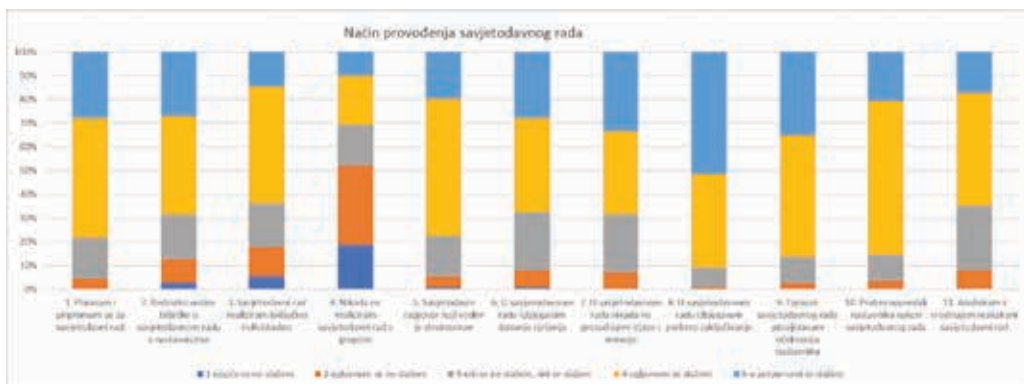
S tvrdnjom "u savjetodavnom radu izbjegavam davanje rješenja" ne slaže se ili niti se slaže

niti se ne slaže 32 % ispitanika, što navodi na zaključak da u savjetodavnom radu teško izbjegavaju davanje rješenja, što nije poželjno. Sličan je podatak vezan i za tvrdnju “u savjetodavnom radu nikada ne prosuđujem izjave i emocije.” Naime, 7 % ispitanika ne slaže se, a tek 68 % ispitanika uspijeva ne prosuđivati izjave i emocije nastavnika tijekom savjetodavnog rada.

U savjetodavnom radu, prema osobnoj procjeni, prebrzo zaključivanje izbjegava 91 % ispitanika, što može pridonijeti kvaliteti savjetodavnog rada.

Ispitanici, njih 87 %, tijekom savjetodavnog rada provjeravaju očekivanja nastavnika, a 86 % ih prati napredak nastavnika nakon savjetodavnog rada. Analiza i samovrednovanje bilo kojeg segmenta rada preduvjet je za uspješnost i eventualna poboljšanja. Zato ne ohrabruje podatak da se samo 17 % ispitanika u potpunosti slaže s tvrdnjom “analiziram i vrednujem realizirani savjetodavni rad.”

Na grafikonu 3. prikazani su načini provođenja savjetodavnog rada stručnog suradnika pedagoga s nastavnicima. Kada govorimo o testiranju hipoteze, utvrđena je statistički značajna razlika u načinu provođenja savjetodavnog rada s obzirom na radno iskustvo, posebno između pedagoga do 5 godina radnog iskustva u odnosu na pedagoge s više od 16, a pogotovo s više od 30 godina profesionalnog iskustva. Potvrđena je i statistički značajna razlika u načinu realizacije savjetodavnog rada između pedagoga koji su napredovali u zvanju savjetnika i ostalih. Usporedba prosječnih rezultata vezanih za način rada i veličinu škole ukazuje na statistički značajnu razliku u načinima rada između pedagoga koji rade u školi s 26 do 50 nastavnika u odnosu na one u školama s više od 75 nastavnika s time da, pokazali su rezultati ispitivanja, pedagozi koji rade u većim školama ističu veću važnost savjetodavnog rada s nastavnicima.

Grafikon 3. Načini provođenja savjetodavnog rada

5.4. Područja savjetodavnog rada s nastavnicima

Rezultati ispitivanja područja savjetodavnog rada pokazali su da 73,9 % ispitanika savjetodavno radi s nastavnikom pripravnikom tijekom stažiranja, 16,2 % uglavnom provodi savjetodavni rad s pripravnicima, dok njih 9,9 % ne provodi savjetodavni rad s nastavnicima pripravnicima. Gotovo svi ispitanici, njih 97,48 %, pružaju podršku razrednicima u vođenju razrednog odjela i rješavanju odgojnih problema. Ispitanici uočavaju važnost podrške stručnog suradnika pedagoga nastavnicima u uvođenju inovacija u rad te njih 83,7 % u potpunosti ili uglavnom pruža podršku nastavnicima. Važno je istaknuti da 17,1 % ispitanika nije izrazilo stupanj slaganja ili neslaganja s prethodno navedenom tvrdnjom.

U provođenju nastave na daljinu 79,2 % ispitanika izjasnilo se da se u potpunosti ili uglavnom slažu s tvrdnjom: "Podrška sam nastavnicima u uvođenju inovacija u rad." Svoj stav nije izrazilo 17,1 % ispitanika.

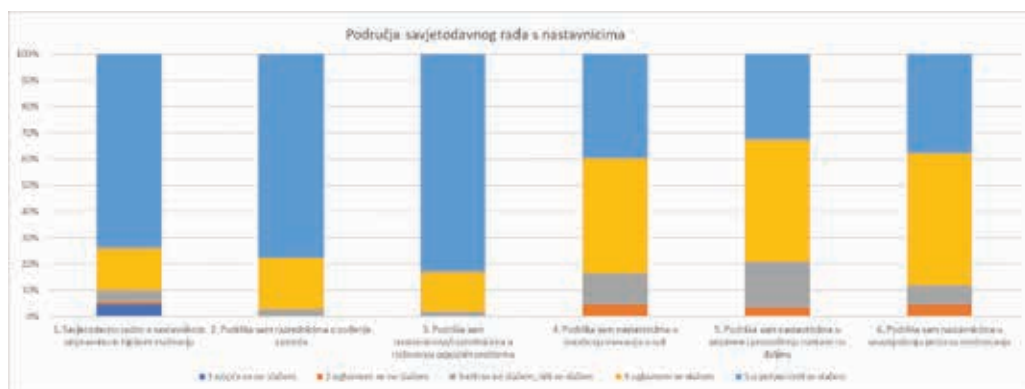
Važnost podrške nastavnicima u unaprjeđenju procesa vrednovanja prepoznalo je 88,3 % ispitanika koji navode da su u potpunosti ili uglavnom podrška nastavnicima u ovom području. Rezultati su prikazani grafikonom 4.

Testiranjem hipoteze područja savjetodavnog rada utvrđena je statistički značajna razlika u odnosu na radno iskustvo. Stručni suradnici pedagozi do 5 godina radnog iskustva imaju različit stav prema području savjetodavnog rada u odnosu na pedagoge s više iskustva. Pretpostavlja se da se stručni suradnici s više radnog iskustva osjećaju sigurniji u provođenju savjetodavnog rada s nastavnicima.

Postoji statistički značajna razlika i u odnosu na ostale dvije nezavisne varijable: napredovanje u zvanju i veličina škole. Stručni suradnici savjetnici imaju pozitivnije izražen stav u tvrdnjama koje obuhvaćaju "područje savjetodavnog rada s nastavnicima" u odnosu na stručne suradnike koji nisu napredovali u struci.

Stručni suradnici pedagozi koji rade u školi s više od 75 nastavnika imaju različit stav u odnosu na one koji rade u manjim školama.

Grafikon 4. Područja savjetodavnog rada

5.5. Online savjetodavni rad

U protekle dvije godine pred stručne suradnike pedagoge postavljeni su brojni izazovi i zahtjevi u svakodnevnom radu. Jedan je od njih i uvođenje nastave na daljinu. Novi model odgojno-obrazovnog rada postavio je i potrebu za online savjetodavnim radom. Iz navedenog je razloga ispitivan i stav stručnih suradnika pedagoga prema savjetodavnom radu na daljinu.

Istraživanje je pokazalo da se 77 % ispitanika u potpunosti ili uglavnom slaže da online savjetodavni rad ne može zamijeniti savjetodavni rad uživo. Mali broj ispitanika, njih 9 %, uglavnom se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

Za tvrdnju da je online savjetodavni rad koji provode učinkovit, čak 44,1 % ispitanika nema izražen stav, odnosno niti se slažu niti ne slažu s ovom tvrdnjom. To možemo povezati i s time da je online savjetodavni rad novina u radu stručnih suradnika pedagoga, stoga je izražena i nesigurnost u procjeni njegove učinkovitosti.

Ispitujući provedbu savjetodavnog rada tijekom nastave na daljinu, dobiveni su sljedeći podatci: telefonskim putem online savjetodavni rad provodi 31,7 % ispitanika, putem e-pošte provodi ga 18,69 % ispitanika, a putem video-konferencije 18,69 % ispitanika.

5.6. Rezultati ispitivanja stavova i teškoća stručnog suradnika pedagoga u savjetodavnom radu

Ispitujući teškoće na koje stručni suradnici nailaze tijekom provedbe savjetodavnog rada s nastavnicima, 70 % ispitanika navodi izazove u radu u odnosu na osobni stav prema savjetodavnom radu, stav nastavnika prema savjeto-

davnom radu te osobine ličnosti nastavnika i stručnih suradnika pedagoga, kao i okruženje. Manji postotak pedagoga, njih 6,5 %, istaknuo je da nema teškoća u provođenju savjetodavnog rada s nastavnicima jer ostvaruju kvalitetan profesionalni odnos.

U procjeni postotnog udjela rada koji se odnosi na savjetodavni rad s nastavnicima, uočen je velik raspon u odgovorima. Najniži postotak koji su ispitanici istaknuli iznosi 2 % radnog vremena, a najviši čak 70 % udjela u radnom vremenu. Ispitanici su unosili podatke prema svojoj procjeni, no istaknuta različitost u odgovorima potvrđuje da je potrebno normirati i standardizirati poslove koji se odnose na savjetodavni rad.

Ispitujući stručne suradnike o potrebnoj podršci da bi bili uspješniji u savjetodavnom radu i tko bi im je mogao pružiti, samo 5 % ispitanika navodi da im nije potrebna dodatna podrška.

Najveći broj ispitanika, njih 80 %, ističe potrebu za podrškom u vidu daljnjeg učenja i rada na sebi. Potrebu za dodatnim edukacijama navodi 24 % ispitanika. Njih 20 % posebno izdvaja superviziju kao važan doprinos kvalitetnijem savjetodavnom radu pedagoga s nastavnicima. Za gotovo jednak broj ispitanika, njih 19 %, važna je razmjena iskustava, podrška sustručnjaka koju imaju i/ili očekuju u okviru rada županijskih stručnih vijeća. Kvaliteta savjetodavnog rada ovisi o spremnosti svih čimbenika na zajednički rad. Samo 6 % ispitanika izdvaja (ne)spremnost nastavnika kao važan element u osiguranju kvalitetnog savjetodavnog rada. Navode potrebu za podrškom nastavnika u smislu spremnosti na suradnju, otvorenosti za rad na sebi i prihvaćanje promjena koje bi trebale pratiti proces sa-

vjetovanja. Tri posto ispitanika navodi potrebu za boljim uvjetima rada kao preduvjetom za kvalitetan savjetodavni rad s nastavnicima - veća privatnost na radnom mjestu i rasterećenje od poslova koji nisu primarno pedagoški.

Gotovo 40 % ispitanika izdvaja nadležne ustanove kao oblik podrške u savjetodavnom radu, a 17 % navodi i važnost podrške ravnatelja.

U dijelu upitnika u kojem su korištena otvorena pitanja, stručni suradnici pedagozi definirali su najčešće teme koje se pojavljuju/koriste u radu s nastavnicima. U tablici 2. prikazani su rezultati ispitivanja o sadržaju, odnosno temama savjetodavnog rada, a koje su ispitanici istaknuli kao najčešće.

Rad s učenicima	45 %
Vrednovanje (vrednovanje učenika, samovrednovanje, vrednovanje realiziranog odnosno uspješnost rada)	16,6%
Didaktičko-metodičke teme	8,9 %
Rad razrednika	8 %
Pedagoške mjere	7,5 %
Podrška u online nastavi	4,4 %

Tablica 2. Teme savjetodavnog rada

Osim navedenih sadržaja u tablici, ispitanici su u manjem broju isticali i ostale, kao što su korištenje e-Dnevnika, razna etička pitanja, odgovornosti zaposlenika škole i slično.

Otvorenim pitanjem ispitane su i jake strane stručnih suradnika pedagoga u radu s nastavi-

cima. Navedene jake strane stručnih suradnika pedagoga temelj su za učinkovitije pripremanje, provođenje i vrednovanje savjetodavnog rada, a izdvojene su: empatija, strpljenje, stručno znanje, organiziranost, podrška, smirenost, upornost, uvažavanje, iskustvo, tolerancija, otvorenost za suradnju, razumijevanje, komunikacijske vještine, dosljednost, prilagodljivost i aktivno slušanje.

6. Prijedlozi unapređenja prakse savjetodavnog rada stručnog suradnika pedagoga

Temeljem dobivenih rezultata donosimo različite prijedloge u svrhu unapređenja prakse savjetodavnog rada pedagoga.

Prije svega, važno je **afirmirati** savjetodavni rad kao oblik podrške stručnih suradnika pedagoga u radu s nastavnicima, razvijati **profesionalni odnos** s nastavnicima u skladu s etičkim kodeksom pedagoga te osposobljavati pedagoge za savjetodavni rad tijekom diplomskog studija.

U svojoj pedagoškoj praksi nužno je da stručni suradnik pedagog **ispita potrebe** nastavnika za podrškom i uključivanjem u savjetodavni rad s pedagogom, a temeljem navedenog izradi **učinkoviti školski model** podrške te promiče preventivne strategije u svrhu zaštite zdravlja kao dominantne potrebe. Također, nužno je **normirati i standardizirati** poslove vezane uz savjetodavni rad stručnih suradnika pedagoga.

U svrhu postizanja uspjeha i kvalitete u provedbi savjetodavnog rada pedagoga s nastavnicima, nužno je kontinuirano se **stručno**

usavršavati u navedenom području. Postoje mnoge edukacije u području savjetovanja u koje se stručni suradnici mogu uključiti, od supervizijskih grupa, projektnih programa te bazičnih edukacija u okviru nadležnih ustanova.

7. Zaključak

Školski pedagog stručnjak je za stručno-pedagoški razvoj škole, a jedno je od područja djelovanja savjetodavni rad utemeljen na dobro razvijenim kompetencijama. Fokus ovog prikaza istraživanja bio je na savjetodavnom radu stručnih suradnika pedagoga s nastavnicima. Ono što je ključno za unapređivanje savjetodavnog rada stručnih suradnika pedagoga, timski je rad te suradnja svih dionika (stručnih suradnika, nastavnika, roditelja i učenika). Istraživanje je pokazalo da akademsko obrazovanje nije dovoljno da bi se stručni suradnik pedagog mogao nazvati kompetentnim stručnjakom, ono daje samo teorijsku podlogu koja zahtijeva nadogradnju sa stručnim usavršavanjima koja prate moderne trendove i usklađuju se s potrebama svih dionika u školi. Izazovi s kojima se nose djeca i adolescenti, njihovi roditelji i učitelji/odgojitelji aktualiziraju potrebu uže stručnog profiliranja pedagoga, odnosno specijalističkog obrazovanja za savjetodavni rad (Vrcelj, 2020). Cjeloživotno obrazovanje stručnih suradnika jedno je od rješenja za kvalitetno provođenje savjetodavnog rada u školi. Provođenje stručnih skupova i edukacija, supervizija, stručno usavršavanje, razmjena iskustava, podrška članova županijskih i međuzupanijskih vijeća definitivno će dati rezultate u profesionalnom napretku. Nužno je i ekipiranje stručne službe u školi jer

su oni poveznica prilikom unapređenja rada škole. Pedagozi u svojem radu očekuju i pomoć nadležnih institucija: Ministarstva znanosti i obrazovanja, Agencije za odgoj i obrazovanje te ravnatelja kao voditelja škola.

Potrebno je afirmirati savjetodavni rad kao oblik podrške stručnih suradnika pedagoga nastavnicima, razvijati profesionalni odnos u skladu s etičkim kodeksom pedagoga, normirati i standardizirati poslove vezane uz savjetodavni rad stručnih suradnika pedagoga te promicati preventivne strategije u svrhu zaštite zdravlja kao dominantne potrebe. S ciljem unapređenja djelovanja u savjetodavnom radu s nastavnicima pedagog mora biti refleksivni praktičar. Brze promjene i nepredvidive situacije pred stručne suradnike pedagoge postavljaju izazove na koje treba pravovremeno reagirati.

Refleksivni praktičar aktivan je pojedinac koji istražuje mogućnosti i različite načine djelovanja da bi odgovorio na praktične probleme koji se javljaju u svakodnevnoj odgojno-obrazovnoj praksi (Bizjak Igreg, J., Galić, M., Fajdetić, M., 2014, str. 9). Nastavnici stručnog suradnika pedagoga gledaju kao stručnjaka koji pomaže savjetodavnim radom jer posjeduje stručna znanja, vještine i iskustvo u današnjem "novom svijetu" u kojima su nas izolacije, gubici zbog potresa i pandemija dehumanizirali. Pedagoško savjetovanje može i mora doprinijeti promicanju humanih vrijednosti, očuvanju i promicanju odgojne komponente škole.

Literatura

1. Bizjak Igrac, J., Galić, M., Fajdetić, M. (2014): Pedagoški portfolio. Zagreb: Profil
2. Fajdetić, M., Šnidarić, N. (2014): Kompetencije stručnog suradnika pedagoga u suvremenoj pedagoškoj praksi. Zagreb: HPKZ, Napredak 155 (3), str. 237-260
3. Jurić, V. (2004.): Metodika rada školskog pedagoga. Zagreb: Školska knjiga
4. Ledić, J., Staničić, S., Turk, M. (2013): Kompetencije školskih pedagoga. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci
5. Mušanović, M. i sur. (2002.): Razvojna pedagoška djelatnost. U: Konceptija promjena odgojno-obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Ministarstvo prosvjete i športa RH i Prosvjetno proljeće
6. Pažin-Ilakovac, R. (2015.): Od savjetodavnog rada do pedagoškog savjetovanja u školi. Zadar: Magistra Iadertina, 10 (1), str. 49-63
7. Resman, M., Staničić, S. (2020.): Pedagog u vrtiću, školi i domu. Zagreb: Znamen
8. Resman, M. (2004): Transformacija vođenja i transformacija školskog savjetodavnog rada. Zagreb: Napredak, 145 (3), str. 292-304
9. Silov (2000.): Smisao, cilj i zadaci razvojne djelatnosti pedagoga-stručnih suradnika U: Vrgoč, H.: Pedagozi – stručni suradnici u inovacijskom vrtiću i školi. Zbornik radova 24. škole pedagoga. Zagreb: Hrvatski pedagoško-književni zbor, 42-52
10. Staničić, S. (2001.): Kompetencijski profil stručnog suradnika pedagoga. Zagreb: HPKZ, Napredak 142 (3), str. 279-295.
11. Šnidarić, N. (2009.): Školski pedagog i funkcija pedagoškog vođenja škole. Zagreb: HPKZ, Napredak 150 (2), str. 190-208.
12. Vrcelj, S. (2020): Pedagoško savjetovanje. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci

Summary

School pedagogues' counselling work with teachers (The results of a pedagogical research)

Contemporary pedagogical activity poses new challenges for pedagogues, especially in their counselling work with teachers. The pedagogue's task is to support everyone in the educational process: students, parents, and teachers. It is important to answer several key questions when discussing pedagogical counselling and teacher support: how much time do school pedagogues spend directly working with teachers, what form of support do teachers expect from pedagogues, and how successful are school pedagogues in counselling teachers? To successfully counsel, school pedagogues are required to possess specific competencies; the ability to implement counselling, have targeted preparation, and keep records to monitor effective performance and achieved results when working with teachers.

This paper presents the survey results regarding the attitudes of school pedagogues about counselling work with teachers; as well as their experience, satisfaction and needs for the implementation and improvement of counselling work.